

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
кафедра теорії культури і філософії науки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан
філософського факультету

Іван КАРПЕНКО _____

“ _____ ” _____ 2023 р.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ КАНОН

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ **другий (магістр)** _____
галузь знань _____ **03 Гуманітарні науки** _____
(шифр і назва)
спеціальність _____ **034 Культурологія** _____
(шифр і назва)
освітня програма **Культурологія** _____
(шифр і назва)
вид дисципліни _____ **обов’язкова** _____
(обов’язкова / за вибором)
факультет _____ **філософський** _____

2023 / 2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою філософського факультету

“24” червня 2023 року, протокол № 5

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: доктор філософ. наук, доцент кафедри теорії культури і філософії науки Філоненко О.С., кандидат філософських наук, доцент кафедри теорії культури і філософії науки Зіборова Д.А.

Програму схвалено на засіданні кафедри на засіданні кафедри теорії культури і філософії науки філософського факультету

Протокол від “ 19 ” травня 2023 року № 12

Завідувач кафедри теорії культури і філософії науки

_____ Дмитрій ПЕТРЕНКО
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Культурологія»

Гарант освітньо-професійної програми «Культурологія»

_____ Ярослав БЛІК
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією філософського факультету

Протокол від “ 15” червня 2023 року № 10

Голова методичної комісії філософського факультету

_____ Сергій ГОЛІКОВ

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Європейський культурний канон» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

Магістр

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

галузь знань ___03 – Гуманітарні науки _____

спеціальність _____ 034 - Культурологія _____

1. Опис навчальної дисципліни

Предмет дисципліни: основні концептуальні парадигми культурології; історичний, філософський і мистецький чинники культурного процесу; етапи та закономірності розвитку культури; процес створення, поширення та засвоєння цінностей культури; досягнення в різних галузях духовної та художньої культури.

1.1. Мета навчальної дисципліни: формування системи знань про культурологію та закономірності культурного процесу; про культуру як специфічний та унікальний феномен людства, її роль у формуванні особистості й розвитку суспільства; засвоєння навичок аналізу явищ культури, вміння орієнтуватися в основних проблемах культурології, розуміння культурної зумовленості економіки і здатність урахувати культурну специфіку при вирішенні соціально-економічних проблем.

1.2. Завдання:

- оволодіння основними термінами і поняттями культурології на рівні відтворення, тлумачення та використання у повсяк-денному житті;
- вивчення культури в розвитку, в єдності та суперечності різних процесів і тенденцій, засвоєння сутності та цінностей основних здобутків культури, її суттєвих рис;
- розгляд української культури в контексті її історичного розвитку та досягнень світової і європейської культур;
- формування вмінь і навичок застосування знань з культурології для визначення лінії власної поведінки в умовах розмаїття культур.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- основні поняття семіотики
- специфіку основних шкіл семіотики культури та напрямків в контексті гуманітарного знання;

- основні особливості методологій семіотики, та їх продуктивність в розгляді як теоретичних, так и практичних проблем культурології;

вміти :

- використовувати основні поняття та методологічні підходи, які пропонуються семіотикою культури під час аналізу культурологічних проблем;
- розуміти місце семіотики культури в загальному корпусі гуманітарного знання, особливості її генези,
- користуватися знанням основних напрямків та шкіл в семіотиці для культурологічного аналізу

1.4 Кількість кредитів: 4 кредити, 120 годин.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна / за вибором Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-й
Семестр	
2-(10)-й	-й
Лекції	
16 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	год.
Лабораторні заняття	
0 - год.	год.
Самостійна робота	
88 - год.	год.
Індивідуальні завдання	
0- год.	

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні аспекти культурології як науки про культуру

Тема 1. Культурологія як наука і навчальна дисципліна: предмет і завдання вивчення курсу.

Становлення культурології як науки і визначення основних напрямів культурологічного дослідження. Філософський і соціально-історичний контексти сутності культурології, її структура та інтегративний характер. Зв'язок культурології з іншими науками. Діяльнісний підхід у культурології, її предмет та основні категорії. Поняття про культурологічні парадигми та специфіку культурологічного знання. Багатозначність поняття “культура”, різнобічність феномена культури. Структура культури, її види, форми, основні функції. Культура в життєдіяльності окремої людини. Ментальне поле культури: поняття про ментальність, її категорії та рівні. Культурологія як навчальна дисципліна, її філософська і практична сутність. Основні потреби і завдання вивчення цього курсу студентами вищих навчальних закладів. Важливість культурологічної освіти на сучасному етапі підготовки спеціалістів для різних сфер людської діяльності.

Тема 2. Генеза культури та основні культурологічні парадигми про її витоки, типи та етапи розвитку

Поняття про культурогенез і типологію культури. Різноманітність підходів до класифікації типів культури. Концепції культурно-історичних типів (П. Сорокіна, М. Данилевського, О. Шпенглера, К. Ясперса та ін.). Аналітичні моделі сучасної культурології, її домінуючі напрями, школи, теорії; вчення визначних учених і мислителів. Формування української культурологічної думки: найвідоміші дослідження з питань історії української культури; вивчення проблеми українських культурних універсалій; заглиблення у світоглядні цінності української культури. Сучасні культурологічні дослідження вітчизняних учених і митців.

Тема 3. Природа і культура

Співвідношення природи і культури. Людина як частка природи і суб'єкт культуротворчого процесу, закономірності її біологічної та культурної еволюції. Культурно-історичні форми взаємодії природи і людини. Проблема гармонії і конфліктності їх відносин. Специфіка формування уявлень про навколишній світ і одухотворення явищ природи на ранніх стадіях культурної еволюції людства. Поняття сакралізації, перших релігійних вірувань, міфологічні моделі світу давніх народів. Світове дерево (гора) як сутнісний компонент міфологічного космічного устрою, його складові. Ставлення до природи в подальші культурно-історичні епохи. Технічний прогрес і культура; порушення рівноваги у природному середовищі. Екологічні проблеми сьогодення і потреби розвитку екологічної культури. Визначення і реалізація засобів гармонізації відносин суспільства та природного середовища на сучасному етапі існування людства

Тема 4. Культура і цивілізація

Різноманітність підходів до визначення сутності поняття “цивілізація” та співвідношення культури і цивілізації. З’ясування цього співвідношення у працях О. Шпенглера, А. Тойнбі, Л. Моргана та інших учених і мислителів. Соціокультурний розвиток людства і якісні характеристики цивілізації на основі стадійності, полілінійності, культурної унікальності. Проблеми соціокультурної динаміки, сучасної цивілізації і взаємодії культур. Різновиди взаємодії національних культур: діалог і взаємозбагачення, акультурація, зовнішнє запозичення, асиміляція. Можливість трансформації культурних цінностей, міжкультурні впливи, творче сприйняття культурної спадщини, проблема культурного синтезу).

Розділ II. Еволюція культури та основні етапи її розвитку

Тема 5. Специфіка культури первісного комплексу та ранніх державних утворень Близького і Далекого Сходу

Загальна (історична), археологічна та антропологічна періодизація розвитку культур первісного суспільства і давніх державних утворень. Ранні етапи формування культури в різних регіонах світу та на теренах України. Уявлення про світ і людину у стародавніх країнах Близького і Далекого Сходу (Месопотамія, Стародавній Єгипет, Стародавній Іран, Стародавня Індія і Китай). Міфомодель стародавнього світу. Культурна диференціація суспільства, державність і писемність у різних країнах. Сфера права, зв’язок світогляду зі структурою влади. Сутність релігійних вчень, різноманітність релігійних систем. Наукові досягнення і відкриття, технічні винаходи, мистецькі здобутки, їх вплив на світову культуру.

Тема 6. Феномен античної культури

Поняття “античність” і “античний світ”. Основні етапи розвитку давньогрецької культури, її особливості та характерні риси. Специфіка світорозуміння, міфологічні та релігійні вірування. Поеми Гомера. Давньогрецькій поліс: політика, правопорядок і закони. Розквіт грецької культури в епоху класики (історіографія, філософія, театр, поезія). Давньогрецька скульптура (Поліктет, Мірон, Фідій, Лісіпп, Пракситель та ін.). Олімпійські та інші ігри. Спадкоємність і самотність давньоримської культури. Своєрідність світогляду римлян, їх архітектура і література. Філософія і юриспруденція в житті римлян. Римський скульптурний портрет. “Золотий вік” у розвитку літератури доби Октавіана Августа (Вергілій, Гораций, Овідій). Відлуння античності в культурному житті Європи.

Тема 7. Основні тенденції розвитку культури за часів Середньовіччя в Західній Європі та Київській Русі

Загальна характеристика доби Середньовіччя як етапу розвитку світової культури. Зародження нової ідеології і перехід від язичництва до християнства. Формування системи християнського богослов’я, храмового мистецтва та

іконопису, нових цінностей і способу життя в культурі Візантії, її вплив на країни середньовічної Європи і Київську Русь. Поняття про геоцентризм. Символізм і містицизм середньовічного мислення. Особливості середньовічного світобачення: західнохристиянська і східнохристиянська моделі. Взаємовідносини християнської церкви і держави. Католицизм і папство. Наслідки релігійно-світоглядного перевороту і його прояв у культурі. Романський і готичний стилі в мистецтві. Літургія і карнавал. Клерикальна і світська культура. Лицарство як культурне явище середньовічної Європи. Розвиток освіти. Середньовічні школи і університети. Сім вільних мистецтв, їх сутність. Міська культура, її носії та виконавці. Своєрідність театральних вистав. Розквіт культури країн Близького Сходу в середні віки.

Тема 8. Європейське Відродження та українська культура XIV–XVI ст.

Передумови нового світогляду і культури доби Відродження. Ідеологія гуманізму, її сутність і прояв у наукових і філософських працях, мистецьких творах. Поняття про ренесансний антропоцентризм. Основні періоди розвитку культури італійського Відродження. Митці доби Передренесансу, їх художні здобутки. Класичні твори ренесансної літератури різних країн Західної Європи (Італії, Франції, Іспанії, Англії). Титани італійського Високого Відродження. Ренесанс в образотворчому мистецтві Північної Європи. Наука в епоху Відродження, великі мореплавці та географічні відкриття, початок книгодрукування. Причини краху ренесансного ідеалу. Специфіка культурних процесів в Україні. Братства і братські школи, їх культурна місія. Початок книгодрукування, розвиток науки і освіти. Здобутки культури доби Відродження, їх місце в загальносвітовому культурному процесі.

Тема 9. Ідея “прогресу” та специфіка культурного розвитку країн Західної Європи і України в XVII–XVIII ст.

Поняття прогресу в культурі та причини змін в ідеології, соціальному і культурному розвитку країн Західної Європи та України в XVII–XVIII ст. Реформація і Контрреформація, їх вплив на культуру Європи. Протестантизм і формування особистості нового типу. Розвиток природознавства та інших наук. Геліоцентрична система М. Коперника, ідеї Дж. Бруно. Зародження світогляду і стилю бароко, його характерні риси. Людина і модель світу барокової доби. Українське бароко, його національна специфіка. Класицизм та його теоретичні засади. Найяскравіші представники класицистичного мистецтва. Ідеал і домінанти класицизму. Рух Просвітництва, раціоналістична картина світу в його ідеології. Поширення наукових знань. Французька “Енциклопедія” та її укладачі. Основні ідеологи французького Просвітництва. Рух Просвітництва в інших країнах. Сентименталізм у художній культурі XVIII ст. Ідеал природної людини. Стиль рококо, його своєрідність. Поширення просвітницьких ідей в українській культурі, їх прояв у світоглядних універсаліях, художній творчості, науці та освіті.

Тема 10. Світова та українська культура XIX ст.

Нові тенденції в культурному розвитку Західної Європи та України. Поява і поширення романтизму як нового типу свідомості, ідеології, мистецької системи.

Романтична концепція людини і світу в західній та українській традиціях. Національні варіанти романтизму в культурах різних країн, художні здобутки в образотворчому мистецтві, літературі, музиці тощо. Утвердження реалізму як нового типу мислення, світосприйняття та художнього відтворення дійсності. Видатні представники реалістичного мистецтва. Позитивізм і прагматизм. Філософські ідеї А. Шопенгауера, Ф. Ніцше, О. Конта. Натуралізм і модернізм. Особливості стилю “модерн” в архітектурі; неоромантизм у літературі та 12 театральному мистецтві наприкінці XIX ст. Традиції та новації в українській культурі. Формування класичної української літератури і музики, театру корифеїв. Стильові та жанрові особливості українського живопису. Зв’язок народного та професійного мистецтв.

Тема 11. Світовий культурний процес XX ст. і культура України в його контексті

Поняття про культурний простір, його зміст, структуру та основні форми. Проблема взаємодії культур. Масова та елітарна культура. Філософські моделі світу як глобальної цілісності у працях В. Вернадського, Гейяра де Шардена, К. Цюлковського та ін. Вплив НТР на культуру. Становлення кіномистецтва. Модернізм XX ст. Новітні авангардистські течії в мистецтві західних країн та України. Модерністська та постмодерністська моделі світу в західній та українській інтерпретаціях. Людина в європейській та українській культурах XX ст. Феномен американської культури. Здобутки художньої культури XX ст. Основні етапи розвитку української культури: національно-культурне піднесення у 20-ті роки; “розстріляне” Відродження 30-х років; національно-культурний рух “шестидесятників”, культурні процеси наприкінці XX ст.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин				
	Усього го	у тому числі			
		л	п	ін д	с/р
1	2	3	5	6	
Розділ 1. Теоретичні аспекти культурології як науки про культуру					
Тема 1. Культурологія як наука і навчальна дисципліна: предмет і завдання вивчення курсу	7	2	2		5
Тема 2. Генеза культури та основні культурологічні парадигми про її витоки, типи та етапи розвитку	14	2	2		10
Тема 3. Природа і культура	7	2	2		5
Тема 4. Культура і цивілізація	7	2	2		5
Разом:	35	8	8		25
Розділ 3. Еволюція культури та основні етапи її розвитку					

Тема 5. Специфіка культури первісного комплексу та ранніх державних утворень Близького і Далекого Сходу	9	2			5
Тема 6. Феномен античної культури	9	2	2		5
Тема 7. Основні тенденції розвитку культури за часів Середньовіччя в Західній Європі та Київській Русі	9	2	2		5
Тема 8. Європейське Відродження та українська культура XIV–XVI ст	6	1			5
Тема 9. Ідея “прогресу” та специфіка культурного розвитку країн Західної Європи і України в XVII–XVIII ст.	1	1			
Тема 10. Світова та українська культура XIX ст.	2		2		
Тема 11. Світовий культурний процес XX ст. і культура України в його контексті Сучасний культурний процес і культура особистості	2		2		
Разом за модулем 3	31	8	8		15
Усього годин	120	16	16		88

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Культурологія як наука і навчальна дисципліна: предмет і завдання вивчення курсу	8
2	Тема 2. Генеза культури та основні культурологічні парадигми про її витоки, типи та етапи розвитку	8
3	Тема 3. Природа і культура	8
4	Тема 4. Культура і цивілізація	8
5	Тема 5. Специфіка культури первісного комплексу та ранніх державних утворень Близького і Далекого Сходу	8
6	Тема 6. Феномен античної культури	8
7	Тема 7. Основні тенденції розвитку культури за часів Середньовіччя в Західній Європі та Київській Русі	8
8	Тема 8. Європейське Відродження та українська культура XIV–XVI ст	8
9	Тема 9. Ідея “прогресу” та специфіка культурного розвитку країн Західної	8

	Європи і України в XVII–XVIII ст.	
10	Тема 10. Світова та українська культура XIX ст.	8
11	Тема 11. Світовий культурний процес XX ст. і культура України в його контексті	8

6. ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Роль і місце культурології в системі гуманітарної освіти.
2. Сучасні культурологічні теорії про тенденції розвитку культури.
3. Елітарна і масова культури.
4. Співвідношення понять “культура” і “цивілізація” у межах культурологічних досліджень.
5. Місце та роль техніки в сучасній культурі.
6. Первісність і перші зародки культури і спроби пояснення світу.
7. Модель держави і влади у Стародавньому Єгипті.
8. Світовідчуття давньосхідної людини і втілення його в мистецтві.
9. Космоцентризм античної моделі світу.
10. Ідеал людини в уяві давніх греків і римлян та його місце в античній культурі.
11. Контркультура і субкультура в сучасному суспільстві.
12. Художня культура: сутність, особливості, значення.
13. Зародження і формування мистецтва та його видової культури.
14. Значення християнства в духовному житті і середньовічному мистецтві.
15. Сакральне мистецтво Київської Русі.
16. Народна традиція в середньовічній культурі.
17. Літописання Київської Русі.
- 16
18. Особливості та характер художньої культури доби Відродження.
19. Європейське і українське бароко в художній культурі XVII ст.
20. Класицизм, його теоретичні засади та їх втілення в художній практиці митців.
21. Проблема формування особистості в контексті просвітницької ідеології, її теоретиків.
22. Особливості української художньої культури козацької доби.
23. Романтизм як особливий тип світогляду і художньої творчості в контексті західної та української культур.
24. Українське національно-культурне відродження в усіх сферах духовного життя XIX ст. і роль національного мистецтва у зростанні самосвідомості українського народу.
25. Оновлення методів і напрямів розвитку української художньої культури у XX ст.
26. Формування української професійної музики та театру.
27. Молодіжні субкультури: сутність, причини виникнення, характерні ознаки.
28. Сучасна світова культура: стан, тенденції, проблеми.

29. Сутність і специфіка культури постмодерну.

30. Формування національної свідомості та мотивації вибору ціннісних орієнтацій у контексті парадигми виховання і самовиховання високого рівня сучасної творчої особистості.

7. Питання до іспиту

1. Історія формування культурології як науки.
2. Походження терміна “культура”, його сучасне значення.
3. Структура культури, її типи та види.
4. Концепції походження культури та закономірностей її розвитку.
5. Основні функції культури.
6. Поняття про духовну культуру та її форми.
7. Ранні форми культурної еволюції.
8. Осередки найдавніших державних утворень.
9. Первісність і перші зародки культури.
10. Археологічні пам’ятки культури.
11. Міфологічна модель світу, її складові.
12. Виникнення і поширення писемності.
13. Міф як явище культури.
14. Культуротворча роль релігійних уявлень давніх єгиптян.
15. Походження мистецтва та формування його видової структури.
16. Скульптура і архітектура Давньої Греції.
17. Давньоримський скульптурний портрет.
18. Концепція мистецтва Аристотеля.
19. Людина і світ у сприйманні давніх греків і римлян.
20. Релігія як світоглядна система.
21. Специфіка релігійних вчень у Стародавній Індії і Китаї.
22. Вплив релігії на види та форми культури.
23. Міфологічна модель світобудови в язичницькому світогляді давніх слов’ян.
24. Світогляд людини середньовічної доби та її життєві цінності.
25. Виникнення християнства і перші століття його існування.
26. Формування системи християнського богослов’я, храмового мистецтва та іконопису в культурі Візантії.
27. Теоцентризм середньовічної християнської культури.
28. Прийняття християнства в Київській Русі та його значення для розвитку культури.
29. Символізм християнського мистецтва.
30. Романський і готичний стилі в мистецтві доби Середньовіччя.
31. Поняття про гуманізм і ренесансний антропоцентризм.
32. Художні досягнення Київської Русі.
33. Італійські митці доби Відродження.
34. Класичні твори ренесансної літератури.
35. Ренесанс в образотворчому мистецтві Північної Європи.
36. Ель Греко і Д. Веласкес як видатні представники “золотої епохи” іспанського живопису доби Відродження.

37. Поняття про Реформацію і Контрреформацію, їх вплив на культуру Європи.
38. Людина і світ у культурі бароко.
39. Поняття про бароко та його духовні засади.
40. Класицизм, його теоретичні засади.
41. Ідеал і доміанти класицизму.
42. “Поетичне мистецтво” Н. Буало як естетичний маніфест класицизму.
43. П. Корнель і Ж. Расін — творці класичної трагедії.
44. Новаторство французького комедіографа Мольєра.
45. Стиль бароко в українській художній культурі.
46. Рух Просвітництва, раціоналістична картина світу в його ідеології.
47. Література і філософія французького Просвітництва.
48. Стильове розмаїття мистецтва XVIII ст.
49. Києво-Могилянська академія як центр української культури і освіти.
50. Видатні українські діячі культури доби Просвітництва.
- 15
51. Особливості європейського культурного життя XIX ст.
52. Сутність поняття “романтизм”, романтичної концепції людини і світу в західній та українській традиціях.
53. Видатні митці-романтики в літературі, музиці, образотворчому мистецтві XIX ст.
54. Модернізм, його сутність та основні течії.
55. Український театр корифеїв.
56. Авангардне мислення та новітні напрями в художній культурі XX ст.
57. Український мистецький авангард XX ст.
58. Людина і світ у культурі постмодерну.
59. Глобальні проблеми сьогодення.
60. Культура особистості: шляхи формування

7. Методи контролю

Поточний контроль

- Оцінка знань студентів за контрольними програмними питаннями поточної та попередніх тем.
- Оцінка за виконання практичних завдань
- Експрес-тестування за ключовими аспектами тем курсу.

Підсумковий контроль (екзамен)

Перевірка розуміння студентами теоретичного та практичного програмного матеріалу в цілому, здатність творчо використовувати накопиченні знання та вміння.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання										Екзамен	Сума
Відвідуван		Розділ 1		Розділ 2			Контроль-на робота	Індивідуальне завдання	Разом		
Л	С	T1	T2	T3	T4	T5					
5	5	10	10	10	10	10	-	-	60	40	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

10. СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

I. Основна

1. Культурологія / С. Абрамович та ін. — К., 2005.
2. Баканурський А. Культурологія. — К., 2004.
3. Бокань В. Культурологія. — К.: МАУП, 2000.
4. Бокань В., Польовий Л. Історія культури України. — К.: МАУП, 2001.
5. Історія культури / О. Гаврюшенко та ін. — К., 2004.
6. Історія світової та української культури / В. А. Греченко та ін. — К., 2000.
7. Українська та зарубіжна культура / М. М. Закович та ін. — К., 2000.
8. Клапчук С. М., Остафійчук В. Ф. Історія української та зарубіжної культури. — К., 2000.
9. Культурологія / За ред. В. М. Пічі. — Л., 2003.

10. Культурологія / За ред. І. Тюрменко, О. Горбула. — К., 2004.
11. Левчук Л. Історія світової культури. — К., 2000.
12. Лобас В. Українська і зарубіжна культура. — К.: МАУП, 2000.
13. Меднікова Г. Українська і зарубіжна культура ХХ століття. — К., 2002.
14. Полікарпов В. С. Лекції з історії світової культури. — К., 2000.
15. Шевнюк О. Культурологія. — К., 2004.

Інформаційні ресурси

1. <http://books.google.com>
2. <http://litera-ua.livejournal.com>
3. <http://www.nbu.gov.ua>
4. <http://ae-lib.org.ua>
5. <http://bookshare.net>
6. <http://www.doaj.org>

КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ

Розділ 1. Теоретичні аспекти культурології як науки про культуру

Тема 1. Культурологія як наука і навчальна дисципліна: предмет і завдання вивчення курсу.

Становлення культурології як науки і визначення основних напрямів культурологічного дослідження. Філософський і соціально-історичний контексти сутності культурології, її структура та інтегративний характер. Зв'язок культурології з іншими науками. Діяльнісний підхід у культурології, її предмет та основні категорії. Поняття про культурологічні парадигми та специфіку культурологічного знання. Багатозначність поняття “культура”, різнобічність феномена культури. Структура культури, її види, форми, основні функції. Культура в життєдіяльності окремої людини. Ментальне поле культури: поняття про ментальність, її категорії та рівні. Культурологія як навчальна дисципліна, її філософська і практична сутність. Основні потреби і завдання вивчення цього курсу студентами вищих навчальних закладів. Важливість культурологічної освіти на сучасному етапі підготовки спеціалістів для різних сфер людської діяльності.

Тема 2. Генеза культури та основні культурологічні парадигми про її витоки, типи та етапи розвитку

Поняття про культурогенез і типологію культури. Різноманітність підходів до класифікації типів культури. Концепції культурно-історичних типів (П. Сорокіна, М. Данилевського, О. Шпенглера, К. Ясперса та ін.). Аналітичні моделі сучасної культурології, її домінуючі напрями, школи, теорії; вчення визначних учених і мислителів. Формування української культурологічної думки: найвідоміші дослідження з питань історії української культури; вивчення пробле- □ ми українських культурних універсалій; заглиблення у світоглядні цінності української культури. Сучасні культурологічні дослідження вітчизняних учених і митців.

Тема 3. Природа і культура

Співвідношення природи і культури. Людина як частка природи і суб'єкт культуротворчого процесу, закономірності її біологічної та культурної еволюції. Культурно-історичні форми взаємодії природи і людини. Проблема гармонії і конфліктності їх відносин. Специфіка формування уявлень про навколишній світ і одухотворення явищ природи на ранніх стадіях культурної еволюції людства. Поняття сакралізації, перших релігійних вірувань, міфологічні моделі світу давніх народів. Світове дерево (гора) як сутнісний компонент міфологічного космічного устрою, його складові. Ставлення до природи в подальші культурно-історичні епохи. Технічний прогрес і культура; порушення рівноваги у природному середовищі. Екологічні проблеми сьогодення і потреби розвитку екологічної культури. Визначення і реалізація засобів гармонізації відносин суспільства та природного середовища на сучасному етапі існування людства

Тема 4. Культура і цивілізація

Різноманітність підходів до визначення сутності поняття “цивілізація” та співвідношення культури і цивілізації. З'ясування цього співвідношення у працях О. Шпенглера, А. Тойнбі, Л. Моргана та інших учених і мислителів. Соціокультурний розвиток людства і якісні характеристики цивілізації на основі стадійності, полілінійності, культурної унікальності. Проблеми соціокультурної динаміки, сучасної цивілізації і взаємодії культур. Різновиди взаємодії національних культур: діалог і взаємозбагачення, акультурація, зовнішнє запозичення, асиміляція. Можливість трансформації культурних цінностей, міжкультурні впливи, творче сприйняття культурної спадщини, проблема культурного синтезу).

Розділ II. Еволюція культури та основні етапи її розвитку

Тема 5. Специфіка культури первісного комплексу та ранніх державних утворень Близького і Далекого Сходу

Загальна (історична), археологічна та антропологічна періодизація розвитку культур первісного суспільства і давніх державних утворень. Ранні етапи формування культури в різних регіонах світу та на теренах України. Уявлення про світ і людину у стародавніх країнах Близького і Далекого Сходу (Месопотамія, Стародавній Єгипет, Стародавній Іран, Стародавня Індія і Китай). Міфомодель стародавнього світу. Культурна диференціація суспільства, державність і писемність у різних країнах. Сфера права, зв'язок світогляду зі структурою влади. Сутність релігійних вчень, різноманітність релігійних систем. Наукові досягнення і відкриття, технічні винаходи, мистецькі здобутки, їх вплив на світову культуру.

Тема 6. Феномен античної культури

Поняття “античність” і “античний світ”. Основні етапи розвитку давньогрецької культури, її особливості та характерні риси. Специфіка світорозуміння, міфологічні та релігійні вірування. Поєми Гомера. Давньогрецькій поліс: політика, правопорядок і закони. Розквіт грецької культури в епоху класики (історіографія, філософія, театр, поезія).

Давньогрецька скульптура (Поліктет, Мірон, Фідій, Лісіпп, Пракситель та ін.). Олімпійські та інші ігри. Спадкоємність і самобутність давньоримської культури. Своєрідність світогляду римлян, їх архітектура і література. Філософія і юриспруденція в житті римлян. Римський скульптурний портрет. “Золотий вік” у розвитку літератури доби Октавіана Августа (Вергілій, Гораций, Овідій). Відлуння античності в культурному житті Європи.

Тема 7. Основні тенденції розвитку культури за часів Середньовіччя в Західній Європі та Київській Русі

Загальна характеристика доби Середньовіччя як етапу розвитку світової культури. Зародження нової ідеології і перехід від язичництва 10 ва до християнства. Формування системи християнського богослов'я, храмового мистецтва та іконопису, нових цінностей і способу життя в культурі Візантії, її вплив на країни середньовічної Європи і Київську Русь. Поняття про геоцентризм. Символізм і містицизм середньовічного мислення. Особливості середньовічного світобачення: західнохристиянська і східнохристиянська моделі. Взаємовідносини християнської церкви і держави. Католицизм і папство. Наслідки релігійно-світоглядного перевороту і його прояв у культурі. Романський і готичний стилі в мистецтві. Літургія і карнавал. Клерикальна і світська культура. Лицарство як культурне явище середньовічної Європи. Розвиток освіти. Середньовічні школи і університети. Сім вільних мистецтв, їх сутність. Міська культура, її носії та виконавці. Своєрідність театральних вистав. Розквіт культури країн Близького Сходу в середні віки.

Тема 8. Європейське Відродження та українська культура XIV–XVI ст.

Передумови нового світогляду і культури доби Відродження. Ідеологія гуманізму, її сутність і прояв у наукових і філософських працях, мистецьких творах. Поняття про ренесансний антропоцентризм. Основні періоди розвитку культури італійського Відродження. Митці доби Передренесансу, їх художні здобутки. Класичні твори ренесансної літератури різних країн Західної Європи (Італії, Франції, Іспанії, Англії). Титани італійського Високого Відродження. Ренесанс в образотворчому мистецтві Північної Європи. Наука в епоху Відродження, великі мореплавці та географічні відкриття, початок книгодрукування. Причини краху ренесансного ідеалу. Специфіка культурних процесів в Україні. Братства і братські школи, їх культурна місія. Початок книгодрукування, розвиток науки і освіти. Здобутки культури доби Відродження, їх місце в загальносвітовому культурному процесі.

Тема 9. Ідея “прогресу” та специфіка культурного розвитку країн Західної Європи і України в XVII–XVIII ст.

Поняття прогресу в культурі та причини змін в ідеології, соціальному і культурному розвитку країн Західної Європи та України в XVII–XVIII ст. Реформація і Контрреформація, їх вплив на культуру Європи. Протестантизм і формування особистості нового типу. Розвиток природознавства та інших наук. Геліоцентрична система М. Коперника, ідеї Дж. Бруно. Зародження світогляду і стилю бароко, його характерні риси. Людина і модель світу барокової доби.

Українське бароко, його національна специфіка. Класицизм та його теоретичні засади. Найяскравіші представники класицистичного мистецтва. Ідеал і доміанти класицизму. Рух Просвітництва, раціоналістична картина світу в його ідеології. Поширення наукових знань. Французька “Енциклопедія” та її укладачі. Основні ідеологи французького Просвітництва. Рух Просвітництва в інших країнах. Сентименталізм у художній культурі XVIII ст. Ідеал природної людини. Стиль рококо, його своєрідність. Поширення просвітницьких ідей в українській культурі, їх прояв у світоглядних універсалах, художній творчості, науці та освіті.

Тема 10. Світова та українська культура XIX ст.

Нові тенденції в культурному розвитку Західної Європи та України. Поява і поширення романтизму як нового типу свідомості, ідеології, мистецької системи. Романтична концепція людини і світу в західній та українській традиціях. Національні варіанти романтизму в культурах різних країн, художні здобутки в образотворчому мистецтві, літературі, музиці тощо. Утвердження реалізму як нового типу мислення, світосприйняття та художнього відтворення дійсності. Видатні представники реалістичного мистецтва. Позитивізм і прагматизм. Філософські ідеї А. Шопенгауера, Ф. Ніцше, О. Конта. Натуралізм і модернізм. Особливості стилю “модерн” в архітектурі; неоромантизм у літературі та 12 театральному мистецтві наприкінці XIX ст. Традиції та новації в українській культурі. Формування класичної української літератури і музики, театру корифеїв. Стильові та жанрові особливості українського живопису. Зв’язок народного та професійного мистецтв.

Тема 11. Світовий культурний процес XX ст. і культура України в його контексті

Поняття про культурний простір, його зміст, структуру та основні форми. Проблема взаємодії культур. Масова та елітарна культура. Філософські моделі світу як глобальної цілісності у працях В. Вернадського, Гейяра де Шардена, К. Цюлковського та ін. Вплив НТР на культуру. Становлення кіномистецтва. Модернізм XX ст. Новітні авангардистські течії в мистецтві західних країн та України. Модерністська та постмодерністська моделі світу в західній та українській інтерпретаціях. Людина в європейській та українській культурах XX ст. Феномен американської культури. Здобутки художньої культури XX ст. Основні етапи розвитку української культури: національно-культурне піднесення у 20-ті роки; “розстріляне” Відродження 30-х років; національно-культурний рух “шестидесятників”, культурні процеси наприкінці XX ст.

**МАТЕРІАЛИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ,
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ УСПІШНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ З КУРСУ «Семіотика культури»

№	Форми навчальної діяльності	Кількість балів	Термін	Примітки
1	Відвідування лекцій	5	постійно	
2	Відвідування семінарських занять	5	постійно	
3	Участь у семінарських заняттях	40	постійно	
4	Виконання контрольної роботи	20		
	Підсумковий контроль (залікова робота)	30		
	В С Ь О Г О	100		
	Додаткові бали (бонуси):			
	Участь в конференціях, круглих столах	5		
	Виступ на конференції за наявності друкованої програми	10		
	Публікація тез доповіді або наукової статті	15		

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ.

1. Відвідування лекцій:

- 5 балів:** студент відвідав 90 - 100 % лекційних занять;
- 4 бали:** студент відвідав 66 - 89 % лекційних занять;
- 3 бали:** студент відвідав 41 – 65 % лекційних занять;
- 2 бали:** студент відвідав 21 - 40% лекційних занять;
- 1 бал:** студент відвідав 1- 20 % лекційних занять;
- 0 балів:** студент не відвідував лекційні заняття

2. Відвідування семінарських занять:

- 5 балів:** студент відвідав 90 - 100 % семінарських занять;
- 4 бали:** студент відвідав 66 - 89 % семінарських занять;
- 3 бали:** студент відвідав 41 – 65 % семінарських занять;
- 2 бали:** студент відвідав 21 - 40% семінарських занять;
- 1 бал:** студент відвідав 1- 20 % семінарських занять;
- 0 балів:** студент не відвідував семінарські заняття

3. Участь у семінарських заняттях (максимум 40 балів за 8 виступів):

Виступ з доповіддю

5 балів:

- виступ студента побудовано послідовно, системно, логічно;
- питання висвітлено всебічно та з урахуванням різних точок зору;
- під час виступів студент виявив глибоке знання змісту питання, вільно оперування культурологічними термінами;
- відповіді повністю репрезентують додаткові питання, опираючись на вітчизняну та іноземну фахову літературу;

4 бали:

- виступ студента побудовано в цілому послідовно та логічно;
- питання висвітлено всебічно та у співставленні з основними точками зору;
- під час виступів студент виявив в цілому знання змісту питання, вільне оперування культурологічними термінами;
- відповіді достатньо репрезентують додаткові питання, опираючись на вітчизняну та іноземну фахову літературу;

3 бали:

- виступ студента побудовано в цілому послідовно;
- питання достатньо висвітлено та у співставленні з окремими точками зору;
- під час виступів студент виявив певне знання змісту питання, оперування культурологічними термінами;
- відповіді на додаткові питання не є повними, посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу не завжди точні, мають похибки;

2 бали:

- виступ студента побудовано не завжди послідовно;
- питання достатньо висвітлено, проте відсутнє співставлення різних точками зору;
- під час виступів студент виявив фрагментарне знання змісту питання, оперування культурологічними термінами викликало труднощі;
- відповіді на додаткові питання потребують уточнення, конкретизації, посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу майже відсутні;

1 бал:

- виступ студента побудовано здебільшого стихійно;
- питання недостатньо висвітлено, відсутнє співставлення різних точками зору;
- під час виступів студент виявив роздуми про зміст питання, оперування культурологічними термінами викликало значні труднощі;

- відповіді розпливчаті та виходять за межі додаткових питань, посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу відсутні;

0 балів: студент не підготував та не виступив з доповідями.

4. ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ.

Студент має виконати контрольну роботу з культурології, яка передбачена навчальним планом підготовки фахівців. Орієнтована тематика контрольних робіт подана в НМК. Контрольна робота має складатися з вступу, основної частини та висновків та містити список використаної літератури.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ:

20 – 17 балів:

- студент всебічно обґрунтував актуальність теми роботи, чітко визначив мету та задачі, методологічну базу;
- студент продемонстрував глибоке знання змісту обраної теми, вільне оперування культурологічними категоріями, провів глибокий культурологічний аналіз відповідних питань;
- глибоко і всебічно висвітлені знання з історії і теорії культури, основних положень теоретичних першоджерел, візуальних матеріалів та відповідної літератури;
- здійснено аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики, представлено самостійне та обґрунтоване бачення її сутності як творче переосмислення набутих знань;
- текст роботи викладено лаконічно, чітко, логічно та послідовно з формулюванням власних висновків;
- роботу написано грамотно, оформлено відповідно до вимог та демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.

16– 13 балів:

- студент достатньо обґрунтував актуальність теми роботи, чітко визначив мету та задачі, методологічну базу;
- студент продемонстрував знання змісту обраної теми, оперування культурологічними категоріями, провів культурологічний аналіз відповідних питань;
- в цілому висвітлені знання з історії і теорії культури, основних положень теоретичних першоджерел, візуальних матеріалів та відповідної літератури, проте допущені незначні помилки та окремі неточності у формулюваннях;
- здійснено аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики, представлено самостійне бачення її сутності;

- текст роботи викладено послідовно, проте допущені певні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки не завжди обґрунтовані;
- роботу написано грамотно з використанням культурологічної фахової лексики, оформлено в цілому відповідно до вимог.

12– 9 балів:

- студент надав певне обґрунтування актуальності теми роботи, визначив мету та задачі, методологічну базу;
- студент продемонстрував певне знання змісту обраної теми, виклавши основні її положення;
- висвітлені знання з історії і теорії культури, основних положень теоретичних першоджерел, візуальних матеріалів та рекомендованої літератури є фрагментарними та не завжди точними;
- здійснено поверхневий аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики;
- текст роботи викладено недостатньо послідовною, допущені певні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки відсутні;
- робота, в цілому, написана грамотно, проте допущені помилки щодо її оформлення.

8– 5 балів:

- актуальність теми недостатньо висвітлено, мета та задачі не мають чітких формулювань;
- студент продемонстрував роздуми з обраної теми, відсутність знань основних культурологічних категорій;
- текст роботи містить певні уявлення з історії і теорії культури, основних положень теоретичних першоджерел, візуальних матеріалів та відповідної літератури;
- посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу майже відсутні;
- відсутній аналіз різних точок зору щодо обраної проблематики;
- текст роботи викладено фрагментарно, допущені значні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки відсутні;
- роботу написано з помилками та значними порушеннями щодо її оформлення.

4– 1 бал:

- студент надав спробу обґрунтування актуальності теми роботи, мета та задачі дослідження не визначені;
- студент продемонстрував відсутність знань з обраної проблеми;
- робота містить певні уявлення з історії і теорії культури, основних положень теоретичних першоджерел, візуальних матеріалів та рекомендованої літератури;
- посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу відсутні;

- відсутній аналіз різних точок зору щодо обраної проблематики;
- текст роботи викладено фрагментарно, допущені значні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки відсутні;
- роботу написано з багатьма помилками та значними порушеннями щодо її оформлення.

0 балів: робота відсутня

Студент допускається до підсумкового семестрового контролю, якщо він набере за результатами поточного контролю не менше 35 балів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.

Підсумкова робота складається з двох питань, які мають на меті перевірити рівень знань студентів з дисципліни «Семіотика культури».

Відповіді студента на кожне питання максимально оцінюється 15 балами.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

15 – 13 балів:

- студент продемонстрував глибоке знання змісту екзаменаційного питання, вільне оперування культурологічними категоріями, провів глибокий культурологічний аналіз означеної проблеми;
- глибоко і всебічно висвітлені знання з історії і теорії культури, основних положень теоретичних першоджерел, візуальних матеріалів та рекомендованої літератури;
- відповідь повністю репрезентує певну культурологічну проблему, опираючись на вітчизняну та іноземну фахову літературу;
- здійснено аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики, представлено самостійне та обґрунтоване бачення її сутності як творче переосмислення набутих знань;
- відповідь побудована лаконічно, чітко, логічно та послідовно з формулюванням власних висновків;
- відповідь містить співставлення різних підходів до вирішення певної проблеми, критичний їх аналіз;
- відповідь написана грамотно та демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.

12– 10 балів:

- студент продемонстрував знання змісту екзаменаційного питання, оперування основними культурологічними категоріями, аргументовано виклав означену проблему;
- в цілому висвітлено знання з історії і теорії культури, основних положень теоретичних першоджерел, візуальних матеріалів та рекомендованої літератури, проте допущені незначні помилки та окремі неточності у формулюваннях;
- відповідь репрезентує певну культурологічну проблему, але посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу не є достатніми;
- здійснено аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики, представлено самостійне бачення її сутності;
- відповідь побудована лаконічно та послідовно, проте допущені певні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки не завжди обґрунтовані;
- відповідь містить співставлення різних підходів до вирішення певної проблеми;
- відповідь написана грамотно з використанням культурологічної фахової лексики.

10– 8 балів:

- студент продемонстрував певне знання змісту екзаменаційного питання, виклавши основні положення означеної проблеми;
- висвітлені знання з історії і теорії культури, основних положень теоретичних першоджерел, візуальних матеріалів та рекомендованої літератури є фрагментарними та не завжди точними;
- відповідь побудована навколо певної культурологічної проблеми, але посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу майже відсутні;
- здійснено поверхневий аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики;
- відповідь є недостатньо послідовною, допущені певні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки відсутні;
- відповідь, в цілому, написана грамотно.

7– 5 балів:

- студент продемонстрував роздуми з екзаменаційного питання, відсутність знань основних культурологічних категорій;
- відповідь містить певні уявлення з історії і теорії культури, основних положень теоретичних першоджерел, візуальних матеріалів та рекомендованої літератури;
- посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу відсутні;
- відсутній аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики;
- відповідь є фрагментарною, допущені значні неточності та похибки у логіці викладу матеріалу, власні висновки відсутні;
- відповідь написана з помилками.

4– 1 балів:

- студент продемонстрував відсутність знань з екзаменаційного питання;
- відповідь містить певні уявлення з історії і теорії культури, основних положень теоретичних першоджерел, візуальних матеріалів та рекомендованої літератури;
- посилання на вітчизняну та іноземну фахову літературу відсутні;
- відсутній аналіз різних точок зору щодо означеної проблематики;
- відповідь є фрагментарною, відсутні логіка викладу матеріалу та власні висновки;
- відповідь написана з багатьма помилками.

0 балів: відповідь відсутня

**КОМПЛЕКТ КОНТРОЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ
СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ**

Питання до заліку

1. Історія формування культурології як науки.
2. Походження терміна “культура”, його сучасне значення.
3. Структура культури, її типи та види.
4. Концепції походження культури та закономірностей її розвитку.
5. Основні функції культури.
6. Поняття про духовну культуру та її форми.
7. Ранні форми культурної еволюції.
8. Осередки найдавніших державних утворень.
9. Первісність і перші зародки культури.
10. Археологічні пам’ятки культури.
11. Міфологічна модель світу, її складові.
12. Виникнення і поширення писемності.
13. Міф як явище культури.
14. Культуротворча роль релігійних уявлень давніх єгиптян.
15. Походження мистецтва та формування його видової структури.
16. Скульптура і архітектура Давньої Греції.
17. Давньоримський скульптурний портрет.
18. Концепція мистецтва Аристотеля.
19. Людина і світ у сприйманні давніх греків і римлян.
20. Релігія як світоглядна система.
21. Специфіка релігійних вчень у Стародавній Індії і Китаї.
22. Вплив релігії на види та форми культури.
- 14
23. Міфологічна модель світобудови в язичницькому світогляді давніх слов’ян.
24. Світогляд людини середньовічної доби та її життєві цінності.
25. Виникнення християнства і перші століття його існування.
26. Формування системи християнського богослов’я, храмового мистецтва та іконопису в культурі Візантії.
27. Теоцентризм середньовічної християнської культури.
28. Прийняття християнства в Київській Русі та його значення для розвитку культури.
29. Символізм християнського мистецтва.
30. Романський і готичний стилі в мистецтві доби Середньовіччя.
31. Поняття про гуманізм і ренесансний антропоцентризм.
32. Художні досягнення Київської Русі.
33. Італійські митці доби Відродження.
34. Класичні твори ренесансної літератури.
35. Ренесанс в образотворчому мистецтві Північної Європи.
36. Ель Греко і Д. Веласкес як видатні представники “золотої епохи” іспанського живопису доби Відродження.
37. Поняття про Реформацію і Контрреформацію, їх вплив на культуру Європи.
38. Людина і світ у культурі бароко.
39. Поняття про бароко та його духовні засади.
40. Класицизм, його теоретичні засади.
41. Ідеал і домінанти класицизму.
42. “Поетичне мистецтво” Н. Буало як естетичний маніфест класицизму.
43. П. Корнель і Ж. Расін — творці класичної трагедії.

44. Новаторство французького комедіографа Мольєра.
45. Стиль бароко в українській художній культурі.
46. Рух Просвітництва, раціоналістична картина світу в його ідеології.
47. Література і філософія французького Просвітництва.
48. Стильове розмаїття мистецтва XVIII ст.
49. Києво-Могилянська академія як центр української культури і освіти.
50. Видатні українські діячі культури доби Просвітництва.
15
51. Особливості європейського культурного життя XIX ст.
52. Сутність поняття “романтизм”, романтичної концепції людини і світу в західній та українській традиціях.
53. Видатні митці-романтики в літературі, музиці, образотворчому мистецтві XIX ст.
54. Модернізм, його сутність та основні течії.
55. Український театр корифеїв.
56. Авангардне мислення та новітні напрями в художній культурі XX ст.
57. Український мистецький авангард XX ст.
58. Людина і світ у культурі постмодерну.
59. Глобальні проблеми сьогодення.
60. Культура особистості: шляхи формування